

Ο ΦΙΛΕΛΛΗΝΙΣΜΟΣ
ΤΩΝ ΚΑΤΩ ΧΩΡΩΝ ΚΑΤΑ ΤΗΝ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΝ, ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΝ¹

κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ ὑπὲρ ἀνεξαρτησίας Ἑλληνικοῦ ἀγῶνος τὸ Βέλγιον καὶ ἡ Ὀλλανδία ἀπετέλουν ὁμοῦ τὸ καλούμενον Βασίλειον τῶν Κάτω - Χωρῶν, τὸ ὁποῖον εἶχε συστηθῆ διὰ τῆς τελικῆς πράξεως τοῦ Συνεδρίου τῆς Βιέννης. Εἰς ἀμφοτέρας δὲ τὰς χώρας τοῦ δυαδικοῦ τούτου Βασιλείου ὁ λαὸς ἐπέδειξε εἰλικρινῆ φιλελληνικὰ αἰσθήματα, παρακολουθῆσας μὲ καταφανῆς ἐνδιαφέρον τὴν ἄνισον πάλιν τῶν ἐπαναστατησάντων Ἑλλήνων κατὰ τοῦ τουρκικοῦ ζυγοῦ.

Τὰ ἡρωϊκὰ κατορθώματα τῶν Ἑλλήνων εἶχε φέρῃ ἡ φήμη μέχρι καὶ τῶν βορείων τούτων χωρῶν, ἔνθα εἶχε σχηματισθῆ λίαν εὐνοϊκὴ ἀτμόσφαιρα ὑπὲρ τῶν δικαίων των, εἰς πολλὰς δὲ πόλεις, ὡς ἐν Ἀμστελοδάμῳ, ἥδη ἀπὸ τοῦ 1822 εἶχον συστηθῆ ἐπιτροπαὶ πρὸς συλλογὴν ἐράνων.

Ἐν κυρίῳ αὐτῆς ἀρθρῷ, ἀφιερωμένῳ εἰς τὸ ἑλληνικὸν ζήτημα, ἡ ἐφημερὶς s' Gravenhaagsche Courant τῆς 12 Ἀπριλίου 1826 ἔλεγε: «... Τὸ νὰ βλέπῃ κανεὶς ἐπὶ σειρὰν

¹ Τὸ ἀρθροῖδιον τοῦτο ἦτο προσωρισμένον διὰ τὸ Πανηγυρικὸν Τεῦχος τῆς Ἐκατονταετηρίδος τοῦ Μεσολογγίου. Μὴ ἐκδοθέντος τοῦ Τεύχους ἐκείνου ἡ δημοσίευσίς του εἰς τὸ «Ἡμερολόγιον τῆς Μεγάλης Ἑλλάδος» ἐκρίθη σκόπιμος ὡς πληροῦντος τὸ περὶ τοῦ Φιλελληνισμοῦ εἰς τὸ Βέλγιον καὶ τὴν Ὀλλανδίαν κατὰ τὴν Ἑλληνικὴν Ἐπανάστασιν κενόν.

ἐτῶν ὀλόκληρον χριστιανικὸν πληθυσμὸν νὰ φρονεῖται, χωρὶς νὰ ἐπιθυμῇ τὴν κατάπαυσιν τῶν τοιούτων καθημερινῶν καὶ φοβερῶν σκηνῶν καὶ χωρὶς νὰ ἐνδιαφέρεται διὰ τὴν τύχην καὶ τὸ μέλλον τῶν Ἑλλήνων καταδικασμένων εἰς ἔξόντωσιν θὰ ἦτο ἀπόδειξις, ὅτι ἔχει ἐκλείψει πλέον τὸ πνεῦμα τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ ὅτι ὁ κόσμος ἀδιαφορεῖ διὰ τὸ εὐγενέστερον τῶν ἀνθρωπίνων αἰσθημάτων». Ὁλίγον βραδύτερον, ἔγραφεν ἡ ἰδία ἐφημερίς εἰς τὸ κύριον αὐτῆς ἄρθρον τῆς 17 Ἀπριλίου: «... Λι' ἐκεῖνον ὅστις δὲν δύναται νὰ γνωρίζῃ τὰ κεκρυμμένα ἑλατήρια τῶν Κυβερνήσεων, τὸ πᾶν συντείνει διὰ νὰ δικαιολογήσῃ πόλεμον κατὰ τῆς Τουρκίας: ἡ σκοπιμότης, τὸ δίκαιον, τὸ καθῆκον. Τὸ συμφέρον τῆς Ῥωσίας, ἡ ἀποκατάστασις ἡσυχίας ἐν τῷ στρατῷ τῆς καὶ τῷ Κράτει, τὸ συμφέρον τῆς Ἐκκλησίας, ἧς ἡ Ῥωσία εἶναι ὁ φυσικὸς καὶ νόμιμος προστάτης, ἰδίᾳ δὲ ἡ ἔννοια τῆς φιλανθρωπίας, τὴν ὁποίαν μία χριστιανικὴ πολιτικὴ δὲν θὰ ἠδύνατο νὰ παρίδῃ».

*
* *

Μετὰ τὴν ἡρωϊκὴν πτώσιν τοῦ Μεσολογγίου, τὸ φιλελληνικὸν αἶσθημα ἔτονώθη. Συνέστη κεντρικὴ ἐπιτροπὴ ἐράνων ἐν Χάγῃ μὲ ὑποεπιτροπὰς εἰς πλείστας ὕσας πόλεις, ἐργασθεῖσας ἀκαμάτως.

Οὕτω τὴν 26 Ἀπριλίον 1926 ἔδωκεν ἡ ἐν Bergen (Mons) εἰταιρεία «Union» συναυλίαν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων. Ἡ συρροὴ κόσμου ἦτο ἐκτάκτως μεγάλη, πολλαὶ δὲ κυραὶ συνέπραξαν διὰ νὰ γίνῃ ἡ συναυλία μεγαλοπρεπεστέρα. Αἱ εἰσπράξεις ἀνῆλθον εἰς 2,223 φράγκα.

Εἰς τὰς Βρυξέλλας ἡ ἐπιτροπὴ διοργάνωσε μεγάλην συναυλίαν, δι' ἣν διέθεσε 2,000 εἰσιτήρια πρὸς 3 φράγκα ἕκαστον. Ὁμοίᾳ συναυλίᾳ ἐδόθη εἰς Charleroy.

Ὁ σύλλογος «L' Harmonie» τῆς Ἀμβέρσης ἔδωκεν εἰς τινὰ αἴθουσαν τοῦ προαστείου S. Laurent συναυλίαν καὶ ὑπαίθριον ἑορτὴν ἐν τῷ κήπῳ.

Οἱ μαθηταὶ τοῦ Institut Tapres συνέλεξαν ἀπὸ τὰς ἰδιαιτέρας τῶν οἰκονομίας 80 φλωρίνια.

Ἐν Ath (τοῦ Βελγίου) ἠνοίχθη κατάλογος ἐράνων ὑπὲρ Ἑλλήνων.

Οἱ μαθηταὶ ἑνὸς τῶν μεγαλυτέρων Instituts παρὰ τὴν Villoorden ἀπεφάσισαν νὰ διαθέτουν μηνιαίως τὰς μικρὰς τῶν οἰκονομίας ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων καὶ τοῦτο «μέχρις ὅτου οὗτοι ἀποτινάξωσι τὸν τουρκικὸν ζυγόν».

Εἰς τὰς Βρυξέλλας, εἰς ἓν ἐκ τῶν μεγαλυτέρων καφερείων ὅπου διεξήγετο καὶ χαρτοπαίγνιον, οἱ παίζοντες ἀπεφάσισαν ὅτι κερδίσουν ἐκ τοῦ παιγνιδίου τὴν 8 Μαΐου νὰ διαθέσουν ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων.

Ἐν τῇ αὐτῇ πόλει, ἡ εἰκὼν τοῦ ζωγράφου Odeyaere, ἣτις ἀπεικονίζει τὸν θάνατον τοῦ λόρδου Βύρωνος ἐν Μεσολογίῳ καὶ ἣτις εἶχεν ἐκτελεσθῆ κατὰ μαρτυρίαν αὐτόπτου, ἐξετίθειτο εἰς κοινὴν θέαν μὲ εἴσοδον ἡμίσεως φράγκου πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπόν.

Εἰς τὴν ἐπιτροπὴν ἐράνων τῶν Βρυξελλῶν ἐλήφθη ἐπιστολὴ μὲ τὴν ἐπικεφαλίδα: «Νὰ μὴ ἐγκαταλείψωμεν τοὺς καυμένους τοὺς Ἑλληνας» καὶ ἐν τῇ ὁποίᾳ καταστηματοῦχος τις, εἰς τὴν Πλατεῖαν τοῦ Marché de café, ἐδήλου ὅτι ἐπὶ μίαν ἑβδομάδα ἀπὸ κάθε ἡμῖσι πωλουμένου χιλιogramμου καφέ, θὰ ῥίπτῃ 10 centimes εἰς κυτίον, τοῦ ὁποίου τὸ κλειδίον θὰ κρατῆ μέλος τῆς ἐπιτροπῆς.

Εἰς τὴν αὐτὴν πόλιν τὸ προσωπικὸν τῶν τυπογραφείων μᾶς τῶν ἐφημερίδων ἀπεφάσισε νὰ διαθέσῃ ἐν ἡμερομίσθιον ἐκ μέρους ἐκάστου ἐργάτου ὑπὲρ τῶν Ἑλλήνων.

Ὁ σύλλογος «Amis des Beaux - Arts» ἔδωκε τὴν 18 Μαΐου δραματικὴν διάλεξιν.

Ἐν Ἀμστελοδάμῳ οἱ ἀποτελοῦντες τὸν μουσικὸν σύλλογον τῶν «Πνευστῶν καὶ Ἐγχόρδων Ὀργάνων» ἔδωκαν τὴν 8 Μαΐου συναυλίαν, ἥς αἱ εἰσπράξεις ἀνήλθον εἰς 1,565 φλωρ. Τὰ ἔξοδα ἐκράτησεν ὁ σύλλογος εἰς βάρους του.

Ἡ «Société harmonique» τῆς Ἀμβέρσης ἔδωκε τὴν 25 ἰδίου μηνὸς ὑπαίθριον ἑορτὴν.

Εἰς τὴν Ἀλλήν ἐδόθη συναυλία, δι' ἣν διετέθησαν 400 εἰσιτήρια πρὸς 5 φράγκα ἕκαστον.

Εἰς Schiedam (πλησίον τοῦ Ροττερδὰμ) ἐδόθη, μετὰ τὴν ἄδειαν τῆς Δημαρχίας, μεγάλη φωνητικὴ καὶ ὄργανικὴ συναυλία, τὴν 18 Μαΐου, ἐν τῇ ὀλλανδικῇ προτεσταντικῇ ἐκκλησίᾳ, ὑπὸ τὴν διεύθυνσιν τοῦ Hutschenruyter, προσφερθέντος δωρεάν. Εἴσοδος ὠρίσθη εἰς 60 ὀλλανδικὰ cents.

Εἰς τὴν ἑφημερίδα Rotterdamsche Courant τῆς 20 Μαΐου δημοσιεύεται ἡ κατωτέρω ἀγγελία :

«Οἱ ἑφεδρῶν Μουσικοὶ τοῦ Ροττερδὰμ ἔχουν τὴν τιμὴν νὰ δώσουν πρὸς ὄφελος τῶν Ἑλλήνων μεγάλην στρατιωτικὴν συναυλίαν τὴν Πέμπτην, 20 Μαΐου, ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ συλλόγου «Ὑπὲρ Πάντων». Οἱ Μουσικοὶ ἐλπίζουν ὅτι οἱ συμπολίται, οἵτινες πολλάκις ἐπέδειξαν τὰ φιλόφρονα αἰσθητήματά των, θὰ θελήσουν καὶ ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ ταύτῃ νὰ συνδράμουν γενναίως». Ἡ συναυλία αὕτη ἀπέδωκε 655.38 φλωρίνια, εἰς δ' ἐκ τῶν παρευρεθέντων προσέφερε καὶ 7 φλωρίνια ἰδιαίτερος ὑπὲρ τοῦ σκοποῦ.

Εἰς τὴν ἰδίαν ἑφημερίδα τῆς 15 Ἰουνίου δημοσιεύεται δῆλωσις ὑπὸ τοῦ Γραμματέως τῆς ἐν Gouda ἐπιτροπῆς, ὅστις καθίστα γνωστὸν ὅτι αὕτη ἀπεφάσισε νὰ συνεχίσῃ τὰς ἐνεργείας τῆς πρὸς ὄφελος τῶν Ἑλλήνων. Παρακαλεῖ συνεπῶς ὅλους ὅσοι θέλουν ν' ἀποστείλουν εἰσφοράς, νὰ διευθύνουν ταύτας πρὸς τὸν ταμίαν. Ὁ Γραμματεὺς ἐγνωστοποιεῖ προσέτι ὅτι ἐκ τῶν χρηματικῶν ποσῶν, ἅτινα συνελέγησαν παρὰ τῶν κατοίκων τῆς πόλεως καὶ τῶν πέριξ κοινοτήτων, ἐστάλησαν μέχρι τοῦδε εἰς τὴν Κεντρικὴν ἐν Χάγῃ Ἐπιτροπὴν 500 φλωρίνια μετὰ καταλόγου τοῦ ποσοῦ, ὅπερ συνελέγη εἰς ἑκάστην κοινότητα.

* * *

Ἡ ἐν τῷ Βασιλείῳ τῶν Κάτω - Χωρῶν φιλελληνικὴ δρᾶσις δὲν περιορίσθη εἰς ἑράνους μόνον· ἀναδημοσιεύῃ ἐνταῦθα τὴν κατωτέρω ἐκ Βρυξελλῶν ἀνταπόκρισιν εἰς τὴν ἑφημερίδα s' Gravenhaagsche Courant τῆς 24 Ἀπριλίου:

«Εἰς τὸ ἡμέτερον Κράτος ὅπως καὶ εἰς ὅλα τὰ Κράτη συνιστῶνται ἐπιτροπαὶ πρὸς συλλογὴν ἐράνων διὰ τοὺς Ἑλληνας. Δὲν ἔχει ἐλαττωθῆ τὸ μέγα ἐνδιαφέρον εἰς τὸ ζήτημα τοῦτο ἂν καὶ οἱ ἀμυνόμενοι εὐρίσκονται εἰς πολὺν δυσχερῆ κατάστασιν. Ἐξ ἐναντίας, φαίνεται ὅτι τὸ ἐνδιαφέρον διὰ τὰ δεινὰ τῶν Ἑλλήνων ἔχει ἀυξηθῆ. Ἐκτὸς τῆς συλλογῆς ἐράνων, ἐδόθησαν εἰς πολλὰς πόλεις τῶν νοτιῶν ἐπαρχιῶν τῶν Κάτω - Χωρῶν συναυλῖαι πρὸς ὄφελος τῶν Ἑλλήνων. Ἦδη ἀσχολοῦνται εἰς πολλὰς πόλεις νὰ δώσουν πρὸς ὄφελος τῶν ἡρώων, οἵτινες κερδίζουν καθημερινῶς τὸν θαυμασμόν καὶ τὴν συμπάθειαν τοῦ κόσμου, δραματικὰς παραστάσεις, αἵτινες βεβαίως θὰ προσελκύσουν τὴν εὐγενεστέραν μερίδα τῶν συμπολιτῶν μας. Αἱ παραστάσεις αὗται θὰ εἶναι διαλέξεις, ἀπαγγελίαι ποιημάτων, γνωστὸς δὲ καλλιτέχνης ἐν τῇ δυσκόλῳ τέχνῃ τῆς ἀπαγγελίας θ' ἀπαγγείλῃ πρῶτον εἰς Βρυξέλλας, μεθ' ὃ θὰ μεταβῆ πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον καὶ εἰς ἄλλας πόλεις. Ἀλλὰ ὅλα ταῦτα εἶναι μικρὰ μέσα ἐν σχέσει πρὸς μέγαλον τι σχέδιον, ὅπερ ἐσκέφθη ἀκραιφνῆς φιλέλληνας, πρῶτον στρατιωτικὸς, εἰδικὸς εἰς τὰ ζητήματα τῆς συστάσεως στρατιωτικῶν σωμάτων. Οὗτος ἐπρότεινέ τι τὸ ὁποῖον ἀναμφιβόλως θὰ εἶναι σκοπιμώτατον καὶ ἡ ἐκτέλεσις του θὰ περιεποίει μεγάλην τιμὴν εἰς τὴν πατρίδα μας. Πρόκειται περὶ τῆς συστάσεως ὅσον τάχιστα ἐνὸς σώματος ἐθελοντῶν ὑπὸ τὸ ὄνομα: «Φιλελεύθερος Λεγεών», τὸ ὁποῖον ὅσον τὸ δυνατὸν ταχύτερον θὰ ἀνεχώρει ἐξ Ἀμβέρσης ἢ Ὀστάνδης διὰ νὰ κατευθυνθῆ εἰς τὰ παράλια τῆς Ἀτικῆς ἢ τῆς Πελοποννήσου.

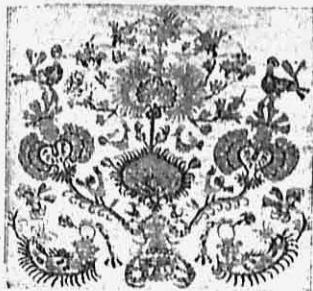
Ἡ ἐφημερὶς «L' Oracle», ἣτις δημοσιεύει αὐτὴν τὴν πρότασιν, ὑπογεγραμμένην ὑπὸ ἐνὸς Φιλέλληνος, λέγει ὅτι οἱ ὄροι τῆς στρατολογίας εἰς τὸ σῶμα θὰ γνωσθοῦν ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν, περιμένει δὲ ἀθρόαν συμμετοχὴν ἐκ τῆς Βορείου καὶ Νοτίου Ὀλλανδίας. Δὲν ἀμφιβάλλει ὅτι οἱ κάτοικοι τοῦ Ἀμστελοδάμου καὶ τοῦ Ρότερδαμ θὰ συμπράξουν εἰς τὸν σκοπὸν τοῦτον, ἐλπίζει δὲ ὅτι αἱ γυναῖκες τῆς Ὀλλανδίας θὰ φανοῦν ὅπως καὶ αἱ Παρισιναὶ πρόθυμοι νὰ ὑποβοηθήσουν τὴν ἐκκλήσιν, ἣτις θὰ ἀπευ-

θυσίᾳ εἰς τὴν εὐαισθησίαν των. Ἐλπίζει ὅτι αἱ πόλεις Ἀμβέρσα, Λιέγη καὶ Βερβιὲ θὰ παράσχουν τὰ πλοῖα, τὰς στολὰς καὶ τὸν ὄπλισμόν, ἐνῶ οἱ ἔθρανοι ἑτέρων πόλεων θὰ χρησιμοποιηθοῦν διὰ τὰς ἄλλας ἀνάγκας. Ἐν τέλει ἔχει τὴν πεποίθησιν ὅτι «οἱ ἀπόγονοι τῶν Σταυροφόρων, μεταξύ τῶν ὁποίων εὐρίσκοντο καὶ πολλοὶ Ὀλλανδοί, δὲν θὰ καθυστερήσουν καὶ εἰς τὴν περίστασιν ταύτην»¹.

Ἐν Χάγη Μάρτιος 1926

ΔΗΜ. Γ. ΔΡΟΣΟΣ]

¹Ἐπιτετραμμένος τῆς Ἑλλάδος

¹ Εἰς τὸν ἐν τῷ Ἱστορικῷ καὶ Ἐθνολογικῷ Μουσείῳ ἀνηρημένον πίνακα τῶν κατελθόντων εἰς τὴν ἀγωνιζομένην Ἑλλάδα Φιλελλήνων περιλαμβάνονται 18 ἐκ τῶν Κάτω Χωρῶν.